

Vitatér

pártrendszer és vitakultúra

A Méltányosság Politikaelemző Központ – mint a miniszterelnök-jelölti és egyéb politikusi tv-viták évtizedes propagátora – úgy érzi, újfent meg kell szólalnia, most, hogy az EP-választások kapcsán ismét föllángolt (vagy inkább pislákol) a vita a vitáról.

A Méltányosság Politikaelemző Központ – mint a miniszterelnök-jelölti és egyéb politikusi tv-viták évtizedes propagátora – úgy érzi, újfent meg kell szólalnia, most, hogy az EP-választások kapcsán ismét föllángolt (vagy inkább pislákol) a vita a vitáról. Bennünket olyan nagyon nem foglalkoztat, kik ülnek le pénteken este az ATV kamerái elé, s akik leülnek, s akik nem ülnek le, milyen motivációk alapján teszik ezt. Színtiszta politikai számítást – mi mást – sejtünk mindegyik döntés mögött. Amiért most röviden megszólalunk, az kizárólag azért van, mert saját magunkkal szemben önkritikát szeretnénk gyakorolni.

Idestova tíz éve mondjuk (meglehetősen csekély sikerrel), hogy választási kampányokban miniszterelnök-jelölti vitákra igenis szükség van. Nem gondoljuk ezt most sem másképpen. Az önkritika oka, hogy egy valamiről talán kevesebbet beszéltünk eddig: a politikusi vitáknak van egy alapfeltétele. Az, hogy a *politikai arénán belüli viszonyok rendezettek legyenek*. Ez azt jelenti, hogy világos legyen: kik is állnak szemben egymással.

Ez hagyományosan így van a viták őshazájában, Amerikában, és – talán meglepő – így volt 1998-ban Magyarországon. Amikor ugyanis az első miniszterelnök-jelölti vitát megrendezték (tegyük hozzá a Fidesz-holdudvar sikeres kampányának következtében), akkor a kormányzó MSZP világos kihívót kapott a Fidesz személyében. Nem volt kétséges, hogy Horn Gyulának (ha valaki) Orbán Viktor az egyetlen számításba jöhető kihívója. Ez a helyzet még két választáson megismétlődött, hiszen mind 2002-ben, mind 2006-ban változatlanul az MSZP és a Fidesz csatázott egymással.

Lett is miniszterelnök-jelölti vita.

Ám 2010-ben és pláne 2014-ben csak az egyik fél, nevezetesen a Fidesz személye a biztos. A másik oldal permanens forrongásban van, s így kénytelenek vagyunk azt mondani: nincsenek meg a vita amerikai értelemben vett feltételei. A politikai aréna minimális értelemben sem stabil. Sem a miniszterelnök-jelölti szinten, sem az EP-választások vonatkozásában.

Ebben a helyzetben módosítanunk kell korábbi álláspontunkat. Továbbra is kitartunk amellett, hogy a vitákat nem szabad a politikusok épp aktuális érdekeire bízni. De ahhoz, hogy ez a feltétel teljesüljön, s valaha is felállhasson egy szívünkhöz oly közel álló „vita-előkészítő bizottság”, a politikai versenyben stabil kereteknek kell kialakulniuk. Pontosan tudnunk kell, hogy kik is állnak szemben egymással. Ameddig az ellenzék nem tudja stabilizálni saját magát, s nem derül ki, hogy egy párt vagy éppen egy szövetség lesz-e a kormányoldal kihívója, addig bajosan lehetséges ennek a követelménynek megfelelni.

S addig minden ellenzéki igényt könnyűszerrel le lehet söpörni arra hivatkozva, hogy hát „kivel is vitatkozzunk”.

A vita-hiány ostromozása immár terméketlen.

Ehelyett azt mondjuk, hogy magának a pártrendszernek kell „újrastabilizálódnia”, s abban ki kell rajzolódnia két, egymással egyenértékű szereplőnek. Ha ez valamikor bekövetkezik, újra elő kell vennünk ezt a kérdést, s meggyőződésünk szerint a magyar nyilvánosságnak teljes mellszélességgel kell kardoskodnia a miniszterelnök-jelölti viták szakszerű, kiszámítható és demokratikus szokássá váló rendszere mellett.

Addig a vita követelése (önkritikusan belátjuk): pusztá árnyékbokszolás, hatása szinte a nullával egyenlő. 1998-as, 2002-es és 2006-os értelemben vett ellenzékre van tehát szükség, s ha ez létrejön, a vita újra visszatérhet. Csak akkor már (s itt jövünk újra mi) szabályozott keretek között.